

Beretning Frøsektionen 2023

Af: Formand Troels Prior Larsen

Indledning

En lang og besværlig høst er endnu ikke afsluttet alle steder. Det bliver den heller ikke for de frøavlere af tørkefølsomme afgrøder der helt er opgivet, eller hvor der kun er høstet et meget begrænset udbytte i 2023. Specielt havefrøavlere er igen ramt, ligesom vi så det i 2018. Det bekræfter at det er naturen der bestemmer en stor del af udbyttet og at der er forskel på vår, vinter og flerårige afgrøder i forhold til risikoafdækning. Hård tørke i det meste af vækstsæsonen kombineret med store regnmængder lige før høst, er ekstremt og er en vanskelig kombination for en frøavler at disponere i. Heldigvis må vi glæde os over den gode sæson vi havde i høsten 2022, hvor vi opnåede store udbytter og fine afregningspriser på markfrø.

Størstedelen af havefrø er forårsafgrøder og har derfor været meget sårbare i 2023. Vi mener fortsat at der er en skæv risikofordeling imellem havefrøfirmaer og havefrøavlere i kontrakterne. Når der er en stor reduktion i prisen pr. kg. frø, når man høster gode udbytter, men der modsat ikke er en model til at dække manglende udbytter i vækstsæsoner som i 2018 og 2023, det er med til at skævvride risikoen. Havefrøavlerforeningen og Frøsektionen har gjort havefrøfirmaerne opmærksomme på vores holdning til skævheden af flere omgange.

Midt i august måned var der demonstration af et autonomt køretøj på Københavns Universitet, der kan bekæmpe ukrudt på enkeltplante-niveau med laser. Fremkørselshastigheden er lav og det samme gælder arbejdsbredde. I dag findes der mange metoder til ukrudtsbekæmpelse, vand (damp), laser, strøm, gas, herbicider og mekanisk bekæmpelse. De fleste er endnu ikke kommercielle, på nær herbicider og mekanisk bekæmpelse. Mon ikke vi når langt i udviklingen de næste 2-3 år?

Vi har behov for nye dyrkningssystemer der kan minimere risikoen for udsving på udbytte og kvalitet til gavn for hele værdikæden. Der vil altid være udsving i dækningsbidragene ved frøproduktion, men de gode år skal kunne betale for de dårlige år, - så er vi som frøavlere med i medgang og modgang. Frøavl skal ses over en 5-årig periode hvor DB2 afgør rentabiliteten i afgrøden.

Høsten 2022 blev endelig gjort op i 2023, og vil blive skrevet ind i historiebøgerne som rekordår målt på areal og udbytte og med et højt prisniveau på markfrø. Det styrker innovationen, motivationen og investeringslysten hos fremsynede frøavlere. 2023 var også et år, hvor flere frøavlere måtte pløje frømarker op, marker som ellers var veletablerede. Nogle frøavlere havde lagt den store indsats for ukrudtsbekæmpelse. Frøsektionen har bakket markfrøfirmaerne op i reduktionen af arealer med henblik på en bedre balance imellem udbud og efterspørgsel, så vi fortsat kan opretholde et sundt DB2 fremover.

Den 3. marts 2023 fejrede Brancheudvalget for Frø 50-års jubilæum. Dagen blev markeret med faglige indlæg, historiske anekdoter, taler og god stemning.

Der vil også være udfordringer for danske frøavlere i 2024. For at nævne et par dagsordener som forventes at komme til at fylde; en afklaring på en CO₂ afgift på biologiske processer, det videre arbejde på modeller (usikre) for kvælstofregulering og ikke mindst udfordringer med kontrol af skadedyr. Men med den forlængede godkendelse af glyphosat de næste 10 år, kan vi med ny teknologi og kunstig intelligens sikre, at frøavlerne forhåbentligt kan levere rent frø og opnå et endnu lavere miljøaftryk. Det er meget positivt.

Foråret nærmer sig. Om kort tid skal fagligheden i marken sikre et godt høstudbytte og med inspiration fra seneste vækstsæson, er det svært ikke at være optimistisk omkring, at 2024 bliver bedre end 2018 og 2023.

Hvem er Frøsektionen

Frøsektionen er en sektion i Landbrug & Fødevarer og har en bestyrelse på 13 bestyrelsesmedlemmer (en formand valgt på årsmødet i Frøsektionen, 11 bestyrelsesmedlemmer valgt i de lokale frøavlereforeninger, formanden for Dansk Havefrøavlereforening, samt to observatører fra henholdsvis DSV avlerforening og DLF Amba). Frøsektionen søger faglig assistance fra Landskonsulenten for Frø hos SEGES innovation og han inviteres med til bestyrelsesmøderne.

Frøsektionens formålsparagraf er "at varetage frøavlernes fællesinteresser, styrke frøavlernes erhvervspolitiske interesser, bidrage til styrkelsen af et godt samarbejde mellem frøavlerne og frøhandlens udøvere og styrke frøproduktionen i Danmark".

- Udgiver medlemsbladet, "Frøavleren"
- Udarbejder og forhandler mark- og havefrø kontrakter
- Rådgiver og vejleder i konkrete sager
- Deltager i udarbejdelsen af frøstatistikker
- Ansøger om dispensationer til særlige pesticider til frøavl.
- Formidler viden via hjemmesiden og ved udsendelse af nyhedsmails
- Medvirker ved planlægning af forskningen inden for frøproduktion
- Varetager dansk frøproduktions stilling i udlandet.

Det koster 825,- kr. om året for et medlemskab hos Frøsektionen.

Hvad er værdien af interessevaretagelse?

Frøsektionens medlemstal ligger på et stabilt niveau og det har det gjort længe. Når vi ser 5-10 år frem, vil der uden tvivl være færre frøavlere og væksten i gennemsnitligt kontraherede areal vil fortsætte med at stige. Det er en del af strukturudviklingen, den kan man ikke bremse og det skal man ikke.

Interessevaretagelse og særligt politisk interessevaretagelse er forbundet med omkostninger. Det kræver netværk, faglige, økonomiske, politiske og strategiske kompetencer, hvis man vil opnå indflydelse i de aktuelle dagsordener. Situationen er, at ikke ubetydelige meningsdannere og politikere har en ikke faglig ideologisk tilgang til landbruget, og det kan man have mange meninger om. Frøsektionen mener at misforståelser skal løses ved dialog og faglig sparring. Vil vi maksimere vores indflydelse, samtidig med at vi gerne vil opnå anerkendelse af vores frøproduktion der konstant er i udvikling og omstiller sig.

Man kan være uenig og det viser jo interesse for et emne og en holdning. Foreningslivet i Danmark, herunder Frøsektionen er sammensat demokratisk og der skal altid være plads til debat og diskussion, men det kræver at man fortæller hvad man er tilfreds/utilfreds med.

Hvad har vi opnået den seneste tid?

At sikre tilgængeligheden af pesticider til frøproduktion, der er godkendt til andre formål end frøproduktion, er ressourcekrævende. Det er lykkedes at sikre et udvalg til de fleste frøafgrøder, takket være et positivt samspil med bl.a. kemiproducenterne og ikke mindst grovvarer, som effektivt distributionsled. Samtidig er det godt at Miljøstyrelsen fastholder deres høje faglighed i tilgangen til vores ansøgninger om dispensationer og mindre anvendelser.

Landbrugsstyrelsen har lyttet til vores bekymring omkring manglende mulighed for at flytte efterafgrøder rundt i forskellige ID 15 oplande - det er nu sendt i høring. Det betyder at de berørte frøavlere får færre byrder i forhold til sædskiftet.

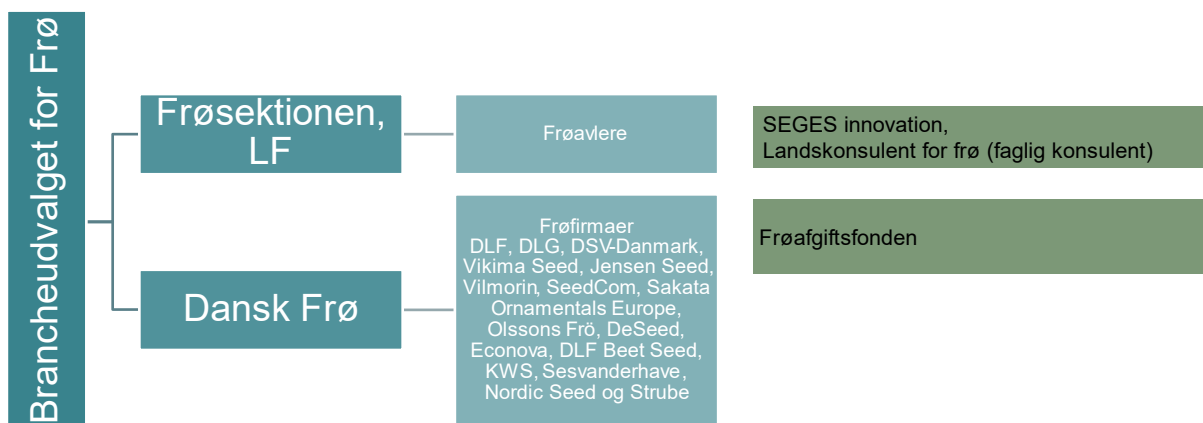
Frøsektionen har indgivet høringssvar til Landbrugsstyrelsen vedr. GLM6 med henblik på en lavere byrdefordeling til frøavlere og har efterfølgende deltaget i opfølgende dialog.

Frøsektionen er med til at sætte retningen for den fremtidige frøproduktion i samarbejde med frøfirmaerne, det er her input og ideer fra medlemmerne er afgørende. Vi finder vores egne løsninger, selvom det er svært.

Når man rejser til udlandet og repræsenterer danske frøavlere, står det helt klart at vores måde at være organiseret på i kombination med et bredt udsyn, er enestående i forhold til vores kolleger i andre lande. Med færre frøavlere vil prisen på interessevaretagelse pr. medlem stige i fremtiden, ellers mister vi indflydelse, samtidig med at værdien af et medlemskab vil øges for den enkelte avler, i kraft med den samlede værdi af frøavl på ejendomsniveau vil følge strukturudviklingen.

Hvor er Frøsektionen i frøbranchen

10

Noget at leve af. Noget at leve for.

GLM6

Fra 2023 kom et nyt krav om jorddække. Kravet indgår i reglerne om konditionalitet og hedder "GLM6 krav om jorddække". Kravet skal forebygge bar jord i udsatte perioder i efteråret og om vinteren, hvor der er størst risiko for jorderosion og tab af organisk materiale og næringsstoffer fra jorden. Som landmand skal du sikre, at der er jorddække i tre fastlagte perioder efter høst på dine omdriftsarealer og arealer med permanente afgrøder.

Frøsektionen har anmodet Landbrugsstyrelsen om at få frøavlere fritaget for GLM6 kravet, så der kan arbejdes med en strategi for bekæmpelse af ukrudt også om efteråret og det efter principperne i IPM. Vi har også talt meget om falsk såbed i den sammenhæng.

Landbrugsstyrelsen har lyttet og forslår her til 2024, at frøavlere kan lave falsk såbed om efteråret, på de arealer, hvor der skal være kontraktfrøavl i følgende vækstsæson. Det kommer til at betyde, at som frøavler skal der kunne dokumenteres kontraktfrøavl senest pr. 1 juni året efter, hvis der har været kontrol. Frøsektionen finder denne løsning uhensigtsmæssigt, da det ofte er vanskeligt at kende det præcise areal som ender med at være sået til med frøavl i foråret allerede i efteråret forinden. Det er ikke rimeligt at der er risiko for sanktioner af frøavlere, som har handlet i god tro og efter bedste evne i forhold til at vurdere på kommende frøarealer.

Landbrugsstyrelsen foreslår også brug af økologiske principper, som indebærer mekanisk ukrudtskontrol i efteråret – men det kræver at der ikke benyttes pesticider på afgrøden fra såning til efteråret hvor der jordbearbejdes. Ikke så attraktiv for flertallet af frøavleren. Vi fortsætter dialogen om GLM6 også i 2024 og håber der kan findes pragmatiske løsninger for frøavl.

Frøafgiftsfonden

Fondens formål er at styrke mark- og havefrøbranchens udviklingsmuligheder og konkurrenceevne, dels ved at styrke produktionen af mark- og havefrø og dels ved at styrke forædlingen af græsmarksbælgplanter og græsser.

Den danske frøproduktionsplatform, som vi ynder at kalde den, er stærk. Vi har en enestående position på frøproduktion af græsser, kløver og havefrø. Den position kommer ikke af sig selv, men er udviklet over mange år, takket at være en række faktorer, herunder den vigtige indsats med at udvikle og afprøve nye dyrkningsmetoder.

Projektindsatsen på dette felt, som er støttet af bl.a. Frøafgiftsfonden, er til gavn for frøavlerne på kort og på lang sigt. Frøafgiftsfondens midler stammer især fra frøavlernes produktionsafgifter, der hvert år beløber sig til 0,2 % af værdien af frøavl. Det svarer i gennemsnit til ca. 30 kr. pr. ha med frøavl. Efter det dårlige høstår i 2023, kender vi endnu ikke størrelsen af det beløb der kommer ind med afgiften. I det gode høstår 2022 blev i alt indbetalt 4,3 mio.kr. i afgiften til uddeling i 2023, hvilket svarer til 38 kr. pr. ha.

Frøafgiftsfonden er en offentlig fond med indtægter på 0,2 % af værdien af frøhøsten (græs- og kløverfrø og havefrø) og modtager tilskud fra Promilleafgiftsfonden. Fonden styres af en bestyrelse på 12 personer, heraf 8 fra frøerhvervet og 4 fra offentlige interesser (universiteter og Forbrugerrådet). Viceformand i Landbrug & Fødevarer Thor Gunnar Kofoed er formand for Frøafgiftsfonden.

Bevillinger til 2024 spor 1

Frøafgiftsfonden har for bevillingsåret 2024 givet tilsagn om tilskud til 14 projekter i spor 1 - Frøproduktion. Der er samlet bevilliget 4.149.000 kr. til forskning og forsøg i spor 1.

Aarhus Universitet

- PRÆCISIONSRØAVL
- BIO4SEED – Biologisk kontrol af skadedyr i frøafgrøder på friland
- TEKNOLOGIFRØ - række dyrkning
- Skadedyrsbekæmpelse i hvidkløver

- Frøgræsdyrknings klima- og miljøeffekt
- Spildraps i spinat
- Forårsetablering af engrapgræs
- Skadedyr i korsblomstrede frøafgrøder
- Væselhale – vernaliseringskrav og overvintring i forårsetablerede frøafgrøder

SEGES Innovation

- PRÆCISIONSFRØAVL
- Frøavl og klimaaftryk
- BIO4SEED - Biologisk kontrol af skadedyr i frøafgrøder på friland

Syddansk Universitet

- PRÆCISIONSFRØAVL

Frøafgiftsfonden har givet tilsagn på 9.652.000 kr. i spor 2 **Forskning og Forsøg** til 10 projekter. Det er muligt at se listen over projekter på www.froefgiftsfonden.dk.

Herudover er der søgt til en række andre projekter for 2024, men midlerne strækker desværre ikke til alle ansøgte projekter.

Frøafgiftsfondens midler bevilges af bestyrelsen ud fra indsendte ansøgninger én gang om året. Der er blandt andet søgt om medfinansiering til frøbranchens to GUDP-projekter, nemlig

- **PRÆCISIONSFRØAVL 2023-2026**
- **BIO4SEED 2024-2027.**

De to projekter er strategiske projekter, som vi anser for at være vigtige i forhold den retning frøbranchen skal i, inden for dyrkning af kvalitetsfrø. Derfor lige en kort beskrivelse af projekternes mål:

PRÆCISIONSFRØAVL skal nå flere mål samtidig i frøproduktionen: Frøudbyttet og -kvalitet skal øges, mens anvendelsen af bekæmpelsesmidler skal reduceres, foruden at den positive effekt af flerårigt frøgræs på kulstofoplagering i jorden skal synliggøres. Formålet er at udvikle et dyrkningskoncept med ubrudte og konkurrencedygtige frøafgrøder på række, hvor udviklet software kan finde og fjerne alt andet end afgrøden i rækken. Mellem rækkerne anvendes bredspektrede midler eller mekanisk ukrudtsbekæmpelse.

Der er allerede flere frøavlere som har anskaffet sig præcisionsudstyr, og som finder brugbare løsninger i frøproduktionen. Dette er godt, og noget som kan bruges til inspiration til bredere og uafhængigt afprøvede løsninger. Sådanne løsninger skal dernæst udbredes til hovedparten af frøavlerne. Vi lever i en fantastisk tid, hvor den teknologiske udvikling går meget hurtigt, men løsninger skal være alment virkende og så skal løsningerne give noget på bundlinjen hos frøavlerne.

Det andet GUDP-projekt **BIO4SEED** skal udnytte især biologisk viden til at kontrollere skadedyr i hvidkløver og korsblomstrede havefrøafgrøder. Som bekendt er skadedyrsproblematikken (kløverhovedgnavere, glimmerbøsser, kålmøl mv.) i frøafgrøder stigende – mens de kemiske muligheder er faldende. Derfor skal der nu mere fart på, for at finde ud af, hvordan vi kan udnytte naturens egne kræfter bedre. Det drejer sig f.eks. om at identificere naturlige nyttedyr og få dem opformeret og spredt (med f.eks. drone) på frømarken. Desuden er der fokus på monitoring og forebyggelse, og på hvilken indflydelse klimaforandringer har på skadedyrsforekomst.

De to nævnte GUDP-projekter, som er en god måde at få gearet frøbranchens midler på, lægger beslag på op mod halvdelen af fondens midler. Desuden forventes en række andre projekter at blive sat i gang i 2024 – både inden for markfrø og for havefrø. Udfordringerne står i kø med ukrudt, sygdomme og skadedyr, ligesom der er stigende fokus på klima- og miljøproblematikkerne. Brancheudvalget for Frø støtter med egne midler nogle projekter, f.eks. er der i 2023 gennemført forsøg med et nyt ukrudtsmiddel i engrapgræs og rødsvingel.

Den danske frøproduktionsplatform er under konstant pres – men det er også tilfældet i de fleste konkurrentlande, så når vi kan finde de langtrækkende og stabile løsninger, ja så skal vi nok kunne fastholde og måske udbygge vores enestående position. I hvert fald har vi en storartet platform, nemlig Frøafgiftsfonden, som kan løfte mange af vores fælles udfordringer.

Frøavlernes kollektive indbetaling til Frøafgiftsfonden er helt afgørende for at kunne udvikle nye dyrkningssystemer, alternativer til pesticider, klimaopgørelser og udvikling af teknologi der kan forbedre kvalitet og udbytte for den enkelte frøavler.

NBT/PRM

VI HAR BRUG FOR DE NYE FORÆDLINGSMETODER

De aktuelle samfundsønsker, stiller krav til landbrugets klima og miljøbelastning, samt bæredygtighed og biodiversitet. Frøfirmaerne vil have rent frø af høj kvalitet og vi ønsker som frøavlere, robuste og tolerante sorter der præsterer et højt udbytte. Ved at anvende naturvidenskabelige teknikker, kan sorter forædles i præcist den retning og med de egenskaber som forbrugerne ønsker. Det har været afgørende for den danske frøbranche i mange år.

Mutageneseteknikker (NBT) kan forkorte forædlingsprocessen og målrette forædlingen, så vi hurtigere opnår sorter, med de egenskaber der opfylder fremtidens krav til frøproduktion.

EU-Kommissionen har fremsat et lovforslag der skal sikre at NBT ikke bliver reguleret som GMO, da de to metoder ikke er sammenlignelige. Vi håber der kommer endelig afklaring på implementering af NBT i EU i løbet af 2024.

Samtidig er der ved at blive lavet en ny frølovgivning, som har klar sammenhæng med de nye forædlingsmetoder. Formålet med frølovgivningen er at sikre, at forbrugerne/landmændene kan stole på at det der står på etiketten, også er det der er i sækken. Den nye frølovgivning spiller ind i "Green Deal" som er EU's samlede grønne dagsorden og afgørende for at kunne leve op til kravene fra Farm to Fork, som er EU's strategi for fødevarerproduktion. Her er der bl.a. målsætning om 50 pct. reduktion i forbruget af pesticider, som skal opnås gennem en bæredygtig anvendelse af pesticider (SUR forordningen). Det oprindelige forslag til SUR forordningen blev afvist kort inden jul 2023. Med det konstante pres fra bl.a. grønne NGO'er, må det forventes, at der kommer et alternativt til SUR, eller en ny model af SUR i 2024. Om det forslag bliver mere realistisk og virkelighedsnært, må tiden vise.

De politiske processer i både Europa-Parlamentet og Ministerrådet er i fuld gang med både NBT og forslagene til den nye frølovgivning. Den danske regering støtter begge forslag fra EU-Kommissionen, hvilket vi som frøavlere sætter pris på.

NBT er afgørende for at vi bl.a. i fremtiden kan levere salttolerante græsblandinger, fodergræsblandinger med høj fordøjelighed og plænegræsblandinger med lav rullemodstand til golfbolden og alle de andre specialiserede produkter som vores frøproduktion leverer til.

Frøavl og klima

I Frøbranchen, er der stor opmærksomhed på hvordan en evt. CO₂ afgift og klimaopgørelse vil påvirke frøproduktionen og ikke mindst hvilke økonomiske konsekvenser det har for frøavleren. Frøproduktion er generelt meget klimaeffektiv, med kvælstoffikserende arter, flerårige afgrøder og unik evne til, at opsamle kvælstof. En CO₂ afgift må ikke ramme skævt på en branche der eksporterer over 90 pct. af den nationale produktion – det vil være at straffe et dansk eksporteventyr.

Klimaopgørelser og klimaeffekter er komplekse størrelser. Opgørelsesmetoderne er ofte sat relativt firkantet op. De lidt rigide regler betyder, at man ikke altid vil tilskrive landbruget alle de klimaeffekter, som sektoren leverer. Her er lige en kort beskrivelse af metoderne:

- I den nationale klimaopgørelse opgøres det, hvor mange emissioner, der er udledt og optaget inden for et geografisk afstemt område. Her tages ikke hensyn til import og eksport af produkter, ligesom emissioner opgøres sektoropdelt efter, hvor emissionerne er udledt eller fortrængt. Den nationale opgørelse bruges til Danmarks mål om en 70 pct. reduktion i 2030 og ved indberetning til FN om Danmarks klimagasudledninger. Opgørelsesmetode er bestemt af FN, hvilket gør den meget svær at ændre på.
- Den anden klimaopgørelse er livscyklusanalyser. Her bestemmer man klimaaftryk for et produkt ved at medregne alle klimaaftryk i produktionskæden, uanset hvor i verden det er produceret. En livscyklusanalyse er en frivillig opgørelse af klimaaftrykket ved det enkelte produkt, og har ikke betydning ift. de officielle og bindende nationale klimamål.
- Fælles for begge opgørelsesmetoder er dog, at de klimareduktioner og klimaeffekter, der måles gennem optag, skal have en blivende effekt. Binding af kulstof i planter som led i fotosyntesens kredsløb tælles derfor ikke med som kulstofoptag, da optaget ikke er varigt. Det er noget som har stor fokus at få set på hvordan den effekt kan indregnes bedre for landbruget.
- Landbrug & Fødevarer arbejder konstant på at sikre, at landbruget får mest muligt ud af de klimaeffekter, som erhvervet laver. Dette gælder økonomisk, såvel som den konkrete godskrivning af hvilke sektorer, der får klimaeffekten.

Det forventes at Svarer-rapporten kommer i starten af 2024. Det er en rapport der skal beskrive mulige løsninger for en klimaafgift på landbrugets biologiske processer. Herefter drøftes rapporten i en "trepert" hvor Landbrug & Fødevarer er inviteret med. Regeringens ønske med den trepart, er at der kommer et forslag om klimaafgift som regeringen kan forsøge at få gennem Folketinget.

I frøbranchen har vi en række positive bidrag til klima, bl.a.

- har vi opformeret kvælstoffikserende planter i mange år
- en af grundstenen i frøavlen er flerårige afgrøder
- udvaskning fra græs er lav pga. den effektive opsamling af kvælstof som græs har som egenskab
- diversitet i afgrøder bidrager frøavlen med, med afgrøder varierende fra en lilla mark med purløg, violet mark med brudeslør eller en vintergrøn græsmark der har leveret kvalitetsfrø, kan være med særlige tørkeresistente egenskaber.

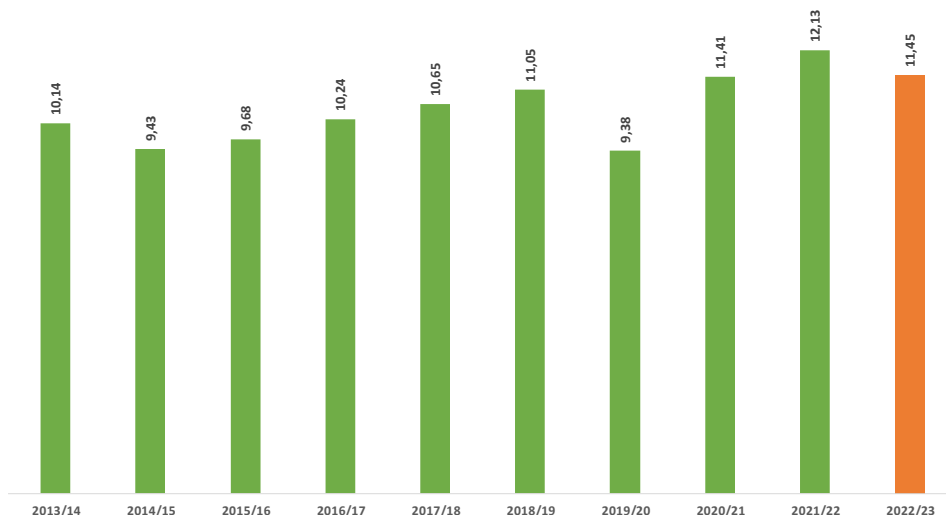
Vores eksport udgør mere end 95% af den samlede danske frøproduktion og vi producerer bl.a. 75 % af verdens efterspørgsel på eksportmarkederne af hybridspinatfrø til bl.a. Baby Leaf. Det kan vi fordi vi har klimaet, viden, organiseringen, dygtige avlere og firmaer og ikke mindst et godt samarbejde.

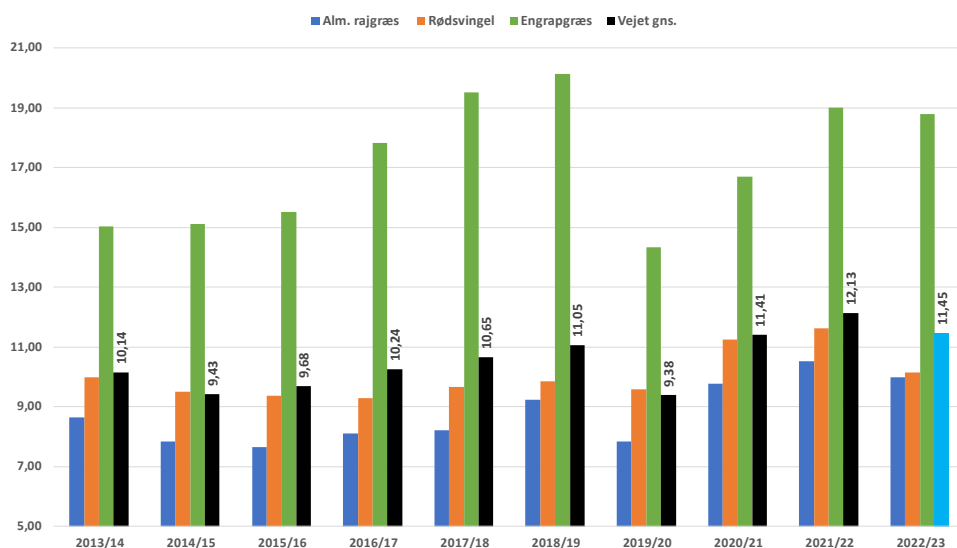
Statistik

Vægtet gennemsnit af alle arter af kløver- og græsfrø i kr./kg for høstårene 2013 til 2022

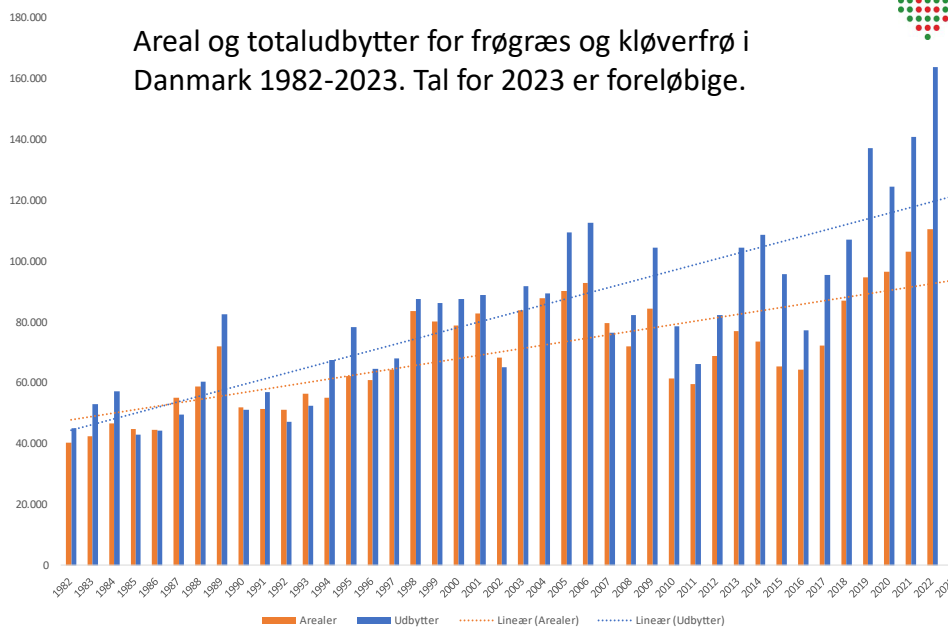

Den samlede gennemsnitlige afregningspris blev 11,45 kr. pr. kg. For 2022 høsten. Det er det anden højeste niveau i en 10-årig periode, hvilket må betragtes positivt, prisen kan dog ikke forsvare inflation på 2% i forhold til udgangspunktet for 2013.

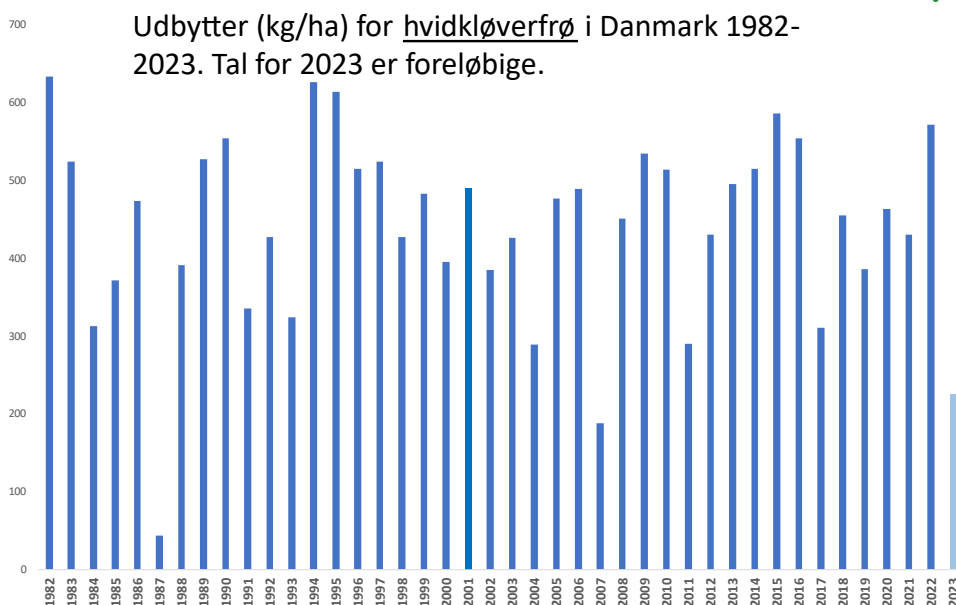
Afregningspriser for alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs, samt vægtet gns. af alle arter i kr./kg for høstårene 2013 til 2022

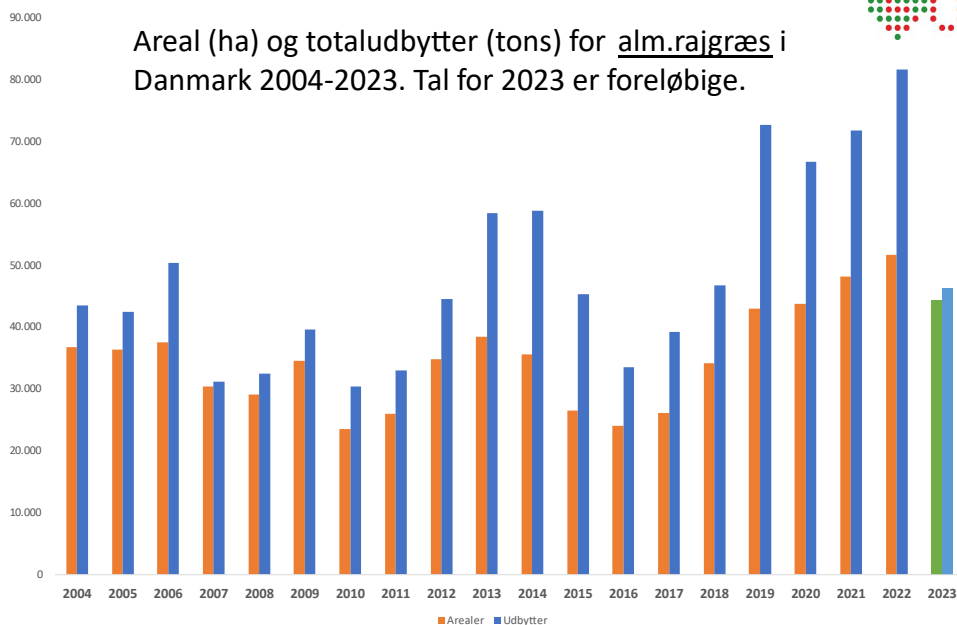
Afregningspriser for de største arter i markfrø.

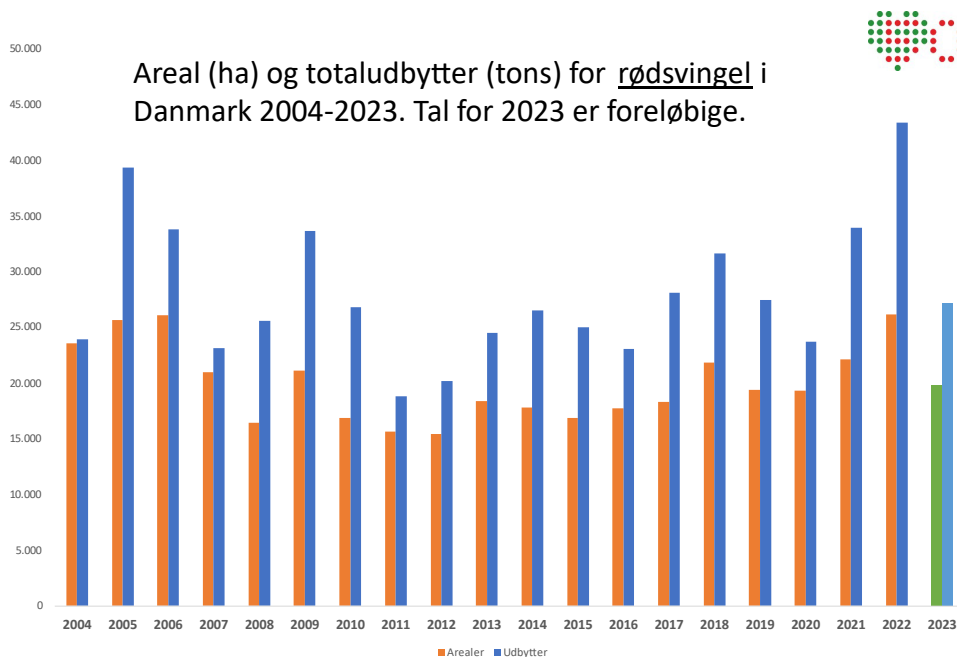
Oversigten viser positiv tendens både på areal og udbytte over tid. Efterspørgslen er afgørende for den fremtidige udvikling.

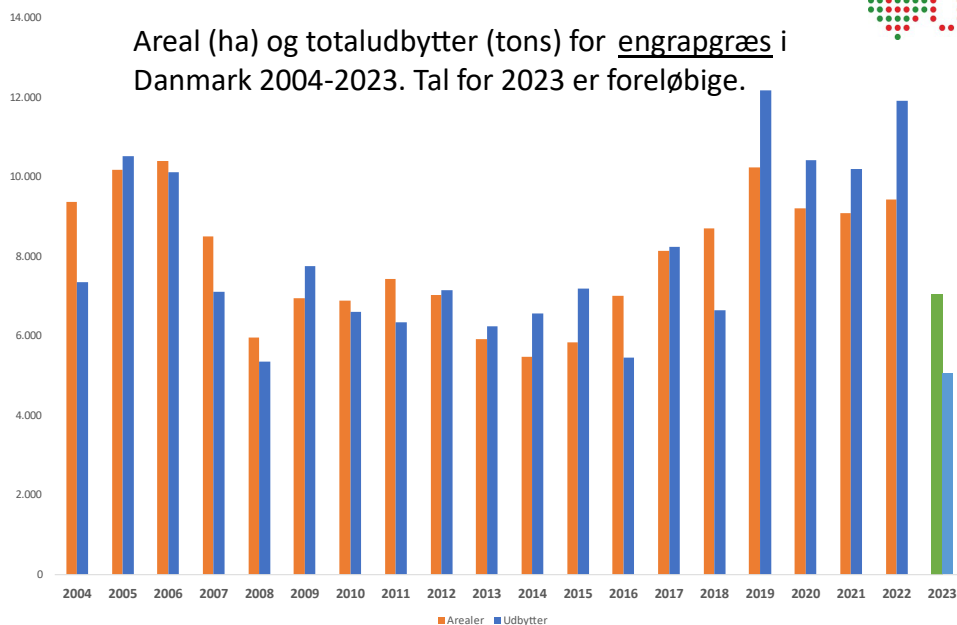
Ustabile udbytter i hvidkløverproduktion

Positiv udvikling i areal og udbytter for Alm. Rajgræs

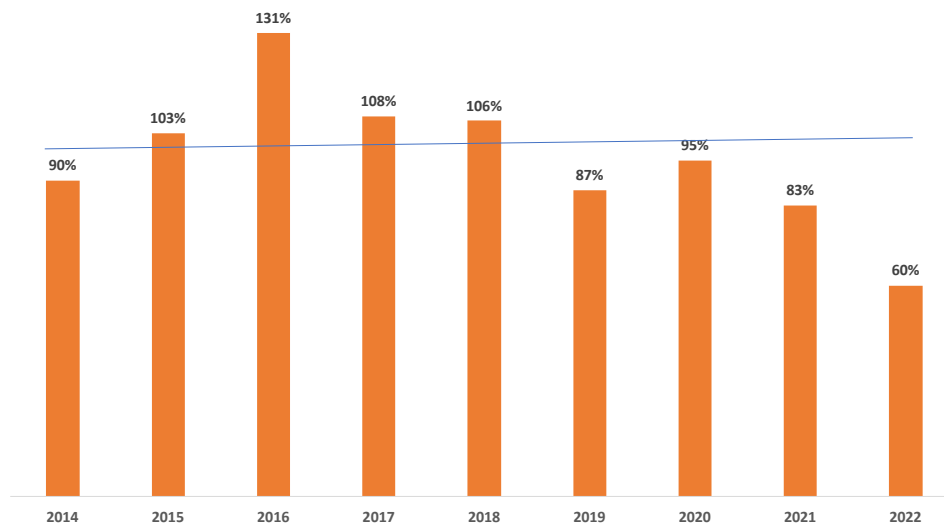

Stabile arealer og udbytter i Rødsvingel igennem 20 år.

Positiv tendens i udbytter og særdeles areal i Engrapgræs, med undtagelse af 2023

Eksportprocent for græs og kløverfrø beregnet ud fra eksportens størrelse i markedsåret efter høståret 2014-2022. Tal over 100 viser at lagrene mindskes, mens de øges, hvis tallet er under 100.

Statistikken viser tydeligt hvorfor behovet har været der for at nogle frøavlere har måtte pløje veletableret frømarker op.

Status på ansøgninger vedr. pesticider

Frøsektionen arbejder for at sikre de nødvendige plantebeskyttelsesmidler. Vi arbejder samtidig aktivt for at finde alternative løsninger der kan erstatte svært tilgængelige midler, som f.eks. dem der ansøges på dispensation og mindre anvendelse. Der er en løbende dialog imellem frøfirmaer, markkonsulenter, frøavlere, kemibranchen og i samarbejde med Landskonsulenten for frø, SEGES Innovation samt sekretariatet på Axelborg, finder man frem til hvilke ansøgninger der skal sendes. Herefter indsender Frøsektionen ansøgninger. Vi oplever et stigende pres på dispensationsansøgninger i form af dokumentationskrav, økonomiske byrder og administrative krav. Der er en stigende bekymring over den fremtidige finansiering af opretholdelsen af eksisterende produkter og ansøgning af nye produkter til frøafgrøder der udgør mindre arealer på landsplan. Det er usundt og risikofyldt for frøavlere at være meget afhængige af enkelte plantebeskyttelsesmidler, som er afhængige af dispensationer.

Fremtiden er målrettet teknologi der kan dokumenteres og er frit tilgængelig. Her arbejdes der med rækkedyrkning, hvor det er muligt at bekæmpe ukrudt med f.eks. glyphosatmidler mellem rækkerne. Her oplever vi så pludselig at myndighederne laver formuleringer til reduktion i anvendelse af glyphosat til høsthjælp, der fjerner muligheden for at anvendes glyphosat mellem rækkerne eller til spotsprøjtning. Det er et emne vi i Frøsektionen har fat i og i samarbejde med Landbrug & Fødevarer med stærk faglig hjælp fra SEGES Innovation, forsøger at få løst. Der er positive tilkendegivelser fra Miljøstyrelsen på at finde løsninger.

I efteråret har Frøsektionen haft en artikel i "Ingeniøren" for at argumentere for ansøgningen om dispensation til brug af Diquat til vinteranvendelse i engrapgræs og kløver. Kommentarfeltet i onlineartiklen viser med tydelighed at der er skarpe holdninger til dispensationsansøgninger blandt befolkningen. Der er manglende forståelse af bl.a. hvorfor kunderne efterspørger de arter vi kan producere. Et forslag i kommentarfeltet er bl.a. om hvorfor der ikke bare dyrkes enårigt rapgræs til golfbanernes greens. Spørg en green keeper og golfspiller om krav til greens.

I 2024 vil vi også fortsætte med at sprede budskabet ud om hvorfor vi gør som vi gør. Vi kan stå fuldt på mål for vores ansøgninger om mindre anvendelse og dispensation i frøavlens.

SYNSPUNKT

Ingen alternativer: Reglone er nødvendig for frøavlere med engrapgræs og hvidkløver

PLUS | Fødevarer/Landbrug | 22. november 2023 kl. 15:09 | 4

Reglone er nødvendig for frøavlere med engrapgræs og hvidkløver Illustration: MI Grafik/Lasse Gorm Jensen.

📅 Artiklen er ældre end 30 dage

Troels Prior Larsen

Formand for
Frøsektionen,
Landbrug og
Fødevarer

Vil du bidrage til debatten med et synspunkt? Så skriv til vores debatredaktion på debat@ing.dk

Som græs- og kløverfrøavlere skal jeg kunne levere rent frø (uden ukrudtsfrø) til det frøfirma, som jeg har kontrakt med. Frøet som jeg dyrker på mine marker skal efterfølgende afsættes globalt til foder eller plæner, hvilket kun er muligt, hvis det er fri for andre græsser, især énårigt rapgræs (*Poa annua*).

Enårigt rapgræs er meget nært beslægtet med engrapgræs (*Poa*

Indlæg til Ingeniøren om Reglone dispensation til vinteranvendelse 2023-2024 i engrapgræs og hvidkløver af Troels Prior Larsen formand for Frøsektionen. Artiklen kan findes på [ING.dk](https://www.ing.dk) (kræver log-in).

Troels Prior Larsen (til højre) taler med Sektordirektør for Planter Peter Nygaard Nissen om årets engrapgræs mark i 2023.

Ny sektordirektør for Planter

I 2024 blev Peter Nygaard Nissen ansat som ny sektordirektør for Planter. Peter Nygaard Nissen er et kendt ansigt i Landbrug & Fødevarer, da han har arbejdet i organisationen i flere år og vi tog selvfølgelig straks fat i Peter Nygaard Nissen og fik han med ud at se på frømarker på Nordfalster. Vi er sikre på at Peter Nygaard Nissen nu er helt klar over hvor vigtig frøbranchen er som del af plantesektoren. Vi ser frem til et godt samarbejde med Peter Nygaard Nissen.

Dispensationer

I 2023 fik vi dispensation til Asulox til spinat, hvilket fortsat er en nødvendighed, da der efter mange års forsøg, desværre ikke er fundet en værdig afløser.

Vi søgte om nedvisning med Diquat i spinat og purløg til høst 2023. Her fik vi afslag med begrundelse i, at der ikke i 2022 var lavet nye forsøg på at finde afløser til Diquat. Der har på Aarhus Universitet og SEGES igennem mange år været lavet utallige forsøg og i 2022 blev der ikke bevilget penge til forsøg, da der ikke var fundet nye og relevante forsøg at køre, som ikke ville være gentagelse af tidligere forsøg. Men det er ikke godt nok i forbindelse med en ansøgning om dispensation. Er der ikke lavet forsøg, kan der ikke opnås dispensation.

Derfor fik vi sat gang i nogle forsøg i 2023, så der er mulighed for at søge dispensation til 2024. Det drøftes her i starten af 2024 i havefrøbranchen om der skal søges til 2024. Dette kræver også at der kan findes finansiering.

Der blev inden jul 2023 indsendt ansøgning til en mindre anvendelse til DFF, til bekæmpelse af græsukrudt i frøafgrøder. Der er opstået et behov for DFF og det har været ønsket fra flere konsulenter og avlere gennem en periode.

Landskonsulenten for frø har en længere liste med ønsker fra hele frøbranchen til midler der ønskes søgt mindre anvendelse til i 2024. Det er en liste som anvendes til at gå i dialog med kemibranchen, for at høre om de ønsker at der søges og samtidig er villig til at stå for betaling af ansøgningsgebyret.

Havefrø-spinat til frø en vigtig afgrøde for os

Havefrøavlerforeningen har sammen med Frøsektionen arbejdet på at få ændret kontraktvilkårene for havefrø, med særlig fokus på spinat. Formålet er primært at få ændret fordelingen af risiko i værdikæden.

Danske spinatavlere vil gerne fortsætte med at dyrke spinat og vil gerne være med til at udvikle produktionen til fremtidens krav til produktion af fødevarer, klima og miljøhensyn. Danmark skal fortsat være det oplagte sted at producere spinatfrø i fremtiden. I et samarbejde mellem sortsejere, frøfirmaer og avlere kan vi med fremtidige teknologier videreudvikle spinatfrøproduktion, med økonomisk balance og fordeling af risiko imellem de tre parter.

De overordnede kontraktforhold som Frøsektionen og Dansk Havefrøavlerforening har haft med på møder med hvert enkelt havefrøfirma er:

- Risiko ved dyrkning af spinat er for høj for avlere?
- Er der den rette sammenhæng mellem risiko og økonomisk udbytte på spinat for avlere?
- Hvordan er risikofordelingen i værdikæden i spinatfrøproduktionen?

Kontraktvilkårene for dyrkning af havefrø, især spinat, mener vi har udviklet sig i en forkert retning de senere år. Frøsektionen og Dansk Havefrøavlerforening har i de seneste vækstsæsoner gjort havefrøfirmaerne opmærksomme på uligheden i risikofordelingen imellem primært avler og frøfirma, men også i forhold til sortsejer.

I forhold til fordeling af risiko, har vi haft dialog med havefrøfirmaerne uden at fortælle åbent om det. Desværre har frøfirmaerne ikke imødekommet vores opfordringer på de væsentligste punkter. Som konsekvens heraf, har vi i Frøsektionen og Dansk Havefrøavlerforeningen besluttet os for nu at fortælle vores medlemmer om vores arbejde på at ændre vilkårene. Bestyrelserne i Dansk Havefrøavlerforening og Frøsektionen er kede af udviklingen i det historisk tillidsbaserede forhold imellem havefrøavler og havefrøfirmaer og vi havde gerne set problemstillingen løst uden at fortælle om utilfredsheden på årsmødet og her i beretningen.

Det er altid op til den enkelte havefrøavler at vurdere om der skal startes op eller fortsættes med at dyrke spinat til frø.

Danmark producerer ca. 75 pct. procent af verdens hybridspinatfrø på eksportmarkederne. Det er en konsekvens af et godt klima, dygtige avlere og ikke mindst frøfirmaer, der har været dygtige til at opsøge markeder og få produktionen til Danmark. At dyrke havefrø kræver høj faglighed, godt håndværk, specialmaskiner og rettidighed, for at kunne levere stabile udbytter med den rigtige kvalitet. Konsekvenserne af tørre og våde vækst- og høstbetingelser og/eller kompromis med fagligheden resulterer ofte i ingen eller meget begrænset høst. Det er ikke unormalt for en havefrøavler at høste under indeks 50 i et af årene, når en havefrøafgrøde ses over en 5-årig periode. Den seneste 6-årige periode indebærer desværre to svære år, 2018 og 2023. Måske er det klimaforandringerne der er årsag til to svære år, men med de klimaprogner vi ser i disse år, så kan der forventes mere ekstremt vejr, hvilket taler for sig selv i at vi skal have kontrakter tilpasset den virkelighed.

Der findes 2 havefrøfirmaer i Danmark, som udbyder hybridspinat på kontrakt. De to firmaer har vanskeligt ved at tage avlere ind der ligger i områder som det andet firma har mange avlere i. Årsagen er, muligheden for krydsbestøvning imellem de forskellige han og hunlinjer. Her skal der ofte være mere end 2 km mellem marker med to sorter.

Den reelle konsekvens for avlerne er, at der ikke er frit valg om hvilket firma der ønskes at dyrkes frø til, da der ikke vil være plads til fremmede sorter i lokalområdet. Det betyder også at avlerne ikke kan vælge firma ud fra hvor kontraktvilkårene er bedst.

Der er enkelte undtagelser på områder, hvor begge firmaer er til stede, f.eks. på Midtsjælland og i det jyske.

Når en havefrøavler indgår en kontrakt med et havefrøfirma, så er pris, areal og udbytte defineret fra havefrøfirmaet og kontrakten bliver fremsendt inden etablering af afgrøden. De to firmaers kontrakter er ikke ens, dog har begge firmaer overproduktionsfradrag, som reducerer prisen ved høje udbytter.

Det er uklart om Asulox og Diquat er til rådighed til dyrkningsåret, når der indgås kontrakt. De er midler som kan være afgørende for både udbytte, renhed og kvalitet. Det er en stor risiko der påhviler avleren ved kontraktindgåelse. De senere år er bejdsemidler blevet forbudt, hvilket har indvirkning på fremspiringen, samtidig med at mulighederne for at bekæmpe skadedyr er meget begrænset.

I seneste vækstsæson blev der givet afslag på dispensationsansøgningen til Diquat til nedvisning. Alternativet er skårlægning, men det er vanskeligt at skårlægge og høste på en mark der er radrenset 1 eller flere gange, ligesom risikoen for regn og frøspiring ved jordkontakt tilfalder avleren. Stenskader på en mejetærsker i forbindelse med spinathøst er kendt for de rutinerede spinatavlere og det er dyrt. Udover at råvaren renses op til 99,9 pct. renhed, så skal det også spire med minimum 88 pct. Endeligt skal frøstørrelsen være indenfor det i kontrakten fastlagte interval, altså den kontrakt som avleren skrev under på inden afgrøden, blev etableret. Hvordan skal en frøavler kunne avle frø indenfor en bestemt frøstørrelse?

Prisen pr kg. spinatfrø fastlægges af frøfirmaerne og varierer ift. de forskellige han og hun linjers egenskaber. Frøfirmaerne offentliggør ikke datamaterialet vedr. sortens frøstørrelse, kemitolerance og udbytte til frøavlerne, dvs. avlerne kan ikke vide hvordan prissætningen og basisudbyttet er fastlagt. Hybridsorter bliver ofte ikke ret gamle før der bliver krydset en ny han eller hun linje ind. Når de skal indekseres, sker det på baggrund af høstresultater. Hvor ligger indeks 100 til året efter en ny sort har været dyrket et år med regn i øst og tørke i vest og sorten bliver dyrket begge steder?

Spireanalyser og renseanalyser foretages af frøfirmaerne, det er analyser som er helt afgørende på det endelige økonomiske udbytte til frøavleren. Tidligere blev spireanalyser foretaget af Statens Planteavlsvforsøg, med mulighed for kontrolrensning af renseanalyse. Frøsektionen og Dansk Havefrøavlerforeningen har desværre kendskab til sager, hvor der var fejl i henholdsvis rense og spireanalyse, som firmaerne dog altid forsøger at løse og rette op på. Det er helt afgørende at der ikke er fejl i hverken spire eller renseanalyser. Det kan være en god ide for frøavlere at anmode om at der udtages en delprøve til ekstern tredjeparts analyse. Det er muligt i kontrakterne at bede om sådanne eksterne analyser, inden der afregnes endeligt.

Stamfrøet, som avleren modtager inden etablering er ofte i en frøstørrelse som vil blive defineret som frarens, hvis avleren havde leveret det og spireevnen er ringere end kontraktvilkårene. Etableringen foregår ofte med forskellige plantetal i hver række, for at kompensere for de ringe frøstørrelser og spireevner. Avleren bliver opkrævet imellem 450-650 kr./ha for udsæden. I nogle tilfælde bliver avleren opkrævet prisen for udsæd, på trods af, at marken ikke ender med at blive høstet pga. vejret. Hertil har avleren tabt de variable omkostninger som ofte udgør ca. 10.000 kr./ha. plus maskinomkostninger på ca. 5.000 kr./ha.

Skulle avleren være i den situation at vækstsæsonen er god og dermed opnå et højt udbytte, så er det væsentligt hvilken frøstørrelse råvaren indeholder og om den er kontraktlig. Efter rensning skal renvaren spires og der kan være forskellige spireevner/energier på de enkelte frøstørrelser. Det vil sige der er mulighed for at råvaren, renses for fremmed arter, spirer kontraktligt, men partiet ikke spirer kontraktligt

efter størrelsessortering. Så skal det ompires. Avleren har ikke indflydelse på hvor mange gange partiet skal renses, men kan blive opkrævet renseomkostninger hver gang. Og et analysegebyr. Tidligere kunne en avler ud fra kontrakten maksimalt betale for en rensning og resten var på frøfirmaets regning. Hvis renvaren fra en rigtig god høst, herefter både er ren, spirer og opfylder størrelsesbetingelserne, så bliver avlerens pris pr. kg frø reduceret efter en trappemodell fra indeks 125. Det hedder overproduktionsfradrag. Avleren får ikke det fulde økonomiske udbytte i de gode år. Der kan være meget store forskelle på prisen pr. kg. over og under indeks 125.

Der er ikke noget underproduktionstillæg til avleren som må tage det fulde tab i de år med dårlige vækstbetingelser og udbytter. Vi mener det er en skævvridning af risikoafdækning. Og husk samtidigt her, at firmaet har besluttet hvor mange kg. der skal produceres og på hvilket areal.

At dyrke spinat kræver et set-up, der er mere krævende end traditionelle afgrøder. Der er store omkostninger ved at høste afgrøden, da jord og sten i skærebordet og evt. mejetærsker er uundgåelig. Man kan påmontere en airbar som effektivt blæser luft ind over knivbjælken. Anskaffelsesprisen er over 100.000,- kr. Der skal også være adgang til en radrenser som i dag ofte har kamera- og GPS-styring på traktor, for at opnå en effektiv ukrudtsbekæmpelse i rækkel mellemrummet. En havefrøavler skal typisk investere over 10.000,- kr./ha. i stykomkostninger, hertil kommer maskinomkostninger der udgør mellem 5 – 7.000 kr./ha. Og endelig jordlejen, som varierer.

Ved anvendelsen af midlet Asulox som ansøges hvert år på dispensation med krav om udbringning med båndsprøjte. Ofte kan roesåmaskiner med mindre investeringer tilpasses til at så spinat. Det er ikke muligt at benytte kornsåmaskinen. Skal afgrøden skårlægges kræver det en skårlægger, som kan lægge spinaten i et fint skår og at skårlæggeren kører tæt på jorden, ligesom det kræves af mejetærskeren. Der er delte erfaringer med skårlægning af spinat i nyere tid, hvor sorterne er markant lavere end for 20 år siden. Uanset maskintype (BCS, Mac Don, Hesston m.fl.) så er det dyrt at vedligeholde knivbjælken og efterfølgende vil det som regel kræve et pick-up bord. Afslutningsvis skal frøet på tørreri og tørres ned til 11% og afkøles. Flere avlere har forskellige plantørrerier og mange benytter sig af ældre velfungerende anlæg. Det er forholdsvis kapitaltungt at investere i nye moderne anlæg. Alle omkostninger i forbindelse med tørring og lagring afholdes af avler, hos det ene firma, imens det andet afregner lagerleje.

Senest da energipriserne steg eksplosivt, steg prisen for avlerne til rensning og tørreomkostninger, med argumentet om stigende energipriser. Avlerne blev ikke nævnt i den sammenhæng, på trods af prisstigninger på el, diesel, gødning og maskiner. Det er demotiverende for avlerne at prisstigninger kun reguleres den ene vej og blot skal accepteres. Vi mener at når der kommer sådanne stigende omkostninger i værdikæden, skal regningen ende hos forbrugeren og ikke primærproducenten.

Sædskiftet til dyrkning af spinat er krævende. Der skal være minimum 4 år imellem spinat rotationer på markniveau i forhold til spildfrø, sædskiftesygdomme og så er det en kendsgerning, at udbyttet falder jo flere gange marken har været dyrket med spinat. Spinat bør ikke etableres efter roer, som er en forholdsvis stor afgrøde øst for Storebælt. Spildfrø er vanskeligt at bekæmpe og i øjeblikket findes kun Asulox der kan løse det problem. Asulox søges der årligt dispensation til anvendelse af. Burrenerre og sort natskygge er vanskelige arter at bekæmpe i spinatmarker og kræver farvesortering på frørenseriet. Der bør ikke dyrkes spinat på sandjorde, primært på grund af tørkefølsomhed. Stive jorde kan give problemer med svag rodudvikling hos spinaten. Arealer med stort ukrudtstryk er ligeledes uegnet til spinatdyrkning. Spinat er meget følsom overfor en række herbicider, der kan være anvendt på marken et til to år inden spinaten dyrkes. Det er midler som Aminopyralid (Mustang Forte), Florasulam, (Broadway, Catch, Primus, Starane XL, Zypar), Mesotrion (Maister) og Metsulfuron (Express Gold, Ally, Harmony) der er oplevet at

kunne give problemer for spinaten. Det er et forhold som også begrænser i et frøsædskifte og det kan begrænse indtægt i andre år end frøåret.

Avleren skal følge frøkonsulentens anvisninger jf. kontraktvilkår, men frøfirmaet har samtidigt indskrevet i kontrakten, at frøfirmaet ikke kan stilles til ansvar for konsulentrådgivning. Det betyder at alt risiko ifm. rådgivning påhviler avler. Frøfirmaet kan afvise spinatpartier, hvis der er krydsbestøvning i partiet. Her skal vi som avlere stole på at firmaerne har helt styr på placering af spinatarealer i nærområdet, inden der sås. I branchen er der en aftale om hvem der i tilfælde af marker for tæt, har ret til at have marken liggende. Det er ikke en aftale vi ønsker at bruge, når markerne er sået, for det koster alle i værdikæden dyrt at fræse den ene mark op igen.

Nedenfor er listet forhold som havefrøavlerne skal være opmærksomme på ved dyrkning af spinat.

Risikoelementer til overvejelse for avler ved dyrkning af spinat til frø

- Kontrakt definerer både areal, udbytte og pris
- Har samtidigt et overproduktionsfradrag
- Kender ikke adgang til kemi ved kontrahering/etablering af afgrøden
- Begrænset kemi tilgængelig
- Bejsmidler er blevet udfaset – øget risiko ved fremspiring
- Stamfrø spirer ofte en del ringere end krav til renvaren
- Store krav til specialudstyr (Airbar, tørreri og planlager, radrenser, såmaskine, båndsprøjte)
- Stor risiko for stenskade på mejetærsker (selvrisiko, bonusordning forsvinder, rettidighed, nedetid for mejetærsker under reparation i høst)
- Avler har ikke indflydelse om frøstørrelse er indenfor kontraktvilkår
- Spireanalyse foretages af frøfirma
- Renseanalyse foretages af frøfirma
- Risiko for regning til frøfirma efter høst, selv ved nul udbytte
- Risiko for mistet spireevne ved skårlægning og på tørreri
- Store krav til sædskifte
- Ingen adgang til datamateriale vedr. sorters indeksering
- Ingen adgang til sorters egenskaber, kemitolerance, spireevne og frøstørrelse.
- Avler kan reelt ikke frit vælge hvilket firma der kan produceres til (krydsbestøvning).
- Naboer der dyrker spinat kan være årsag til endnu en planlægning af markplan (krydsbestøvning)
- Kun forrentning af værdi af frøparti ved det ene firma
- Kun lagerleje af frøparti for det ene firma.
- Avler skal følge firmas dyrkningsanvisninger, men avler afholder omkostninger
- Avler skal følge konsulents anvisninger, men konsulenten har ikke ansvar i tilfælde af fejlrådgivning
- Avler skal afholde samtlige tørreomkostninger
- Avler finansierer en stor del af forskningsindsats igennem opkrævning af 2 promille til Frøafgiftsfonden og 50% af staten.
- Sorternes dyrkningsegenskaber vurderes af avlere til at være dårligere end tidligere.
- Maskiner, inflation, renter, arbejdskraft er steget – dyrkningseffektiviteten er ikke fulgt med.
- Avler har ingen indflydelse på om et parti skal renses en eller to gange men skal betale fuld takst for rensning og analyse og spireanalyser ved flere rensninger/analyser/spiretests
- Stort input pr. ha. gennem dyrkningsæson nødvendigt med risiko for komplet tab

Overvejelser

- Blander frøfirmaer partier? (straffer det dårlige parti og tilgodeser ikke det gode, men ender med fuld pris til firma)
- Kan avler stole på renseopgørelse?
- Kan avler stole på spireanalyse?

Fremtidige muligheder

- Mulighed for fast tilvalg for tredjeparts spire- og reneanalyse som bliver gældende for afregning
- Ekstern landøkonomisk selskab laver indeksering af nogle sorter
- Ekstern landøkonomisk selskab efterprøver indeksering af sorter
- Underproduktionstillæg i tilfælde af avl under indeks 85
- Avlere afregnes for alt rent frø (uanset frøstørrelse)
- Avlere afregnes ekstra for spireevner der ligger over minimum i kontrakt
- Avlere reduceres i afregning efter trappemodel, når frø spirer under kontrakt
- Avlere får adgang til digital platform, der historisk viser spireprøver, analyser, afregninger etc.
- Sikring af verbalisering af frø inden endelig spireanalyse.

Øvrige forhold der skal overvejes

- En Frøavler kan altid sige nej til en frøkontrakt
- Hvilke alternative afgrøder er der mulighed for og med hvilken risiko og mulig indtægt?
- Mulighed for at opnå 6.140 kr./ha for at etablere bestøverbrak
-

Der er tre parter i værdikæden for spinatproduktion. Frøavleren, frøfirmaet og sortsejer. Alle driver en virksomhed, som er profitmaksimerende

- Frøavlerens businesscase er avl af spinatfrø med fokus på udbytte og kvalitet
- Sortsejer forædler og fremavler nye sorter der matcher efterspørgslen i markedet
- Frøfirma distribuerer stamfrø, renser råvarer og distribuerer renavare.

Frøsektionen og Havefrøavlerforeningen mener, at risikofordelingen imellem de 3 parter på nuværende tidspunkt er urimelig og skæv. Der skal mere balance i risikoen, specielt i de vanskelige år, som ofte er betinget af ugunstige vejrforhold. Samtidig er det afgørende at avleren får fuldt økonomisk udbytte i de gode år, så der er plads til de dårlige år. At avleren blive låst på pris, udbytte og areal er urimeligt.

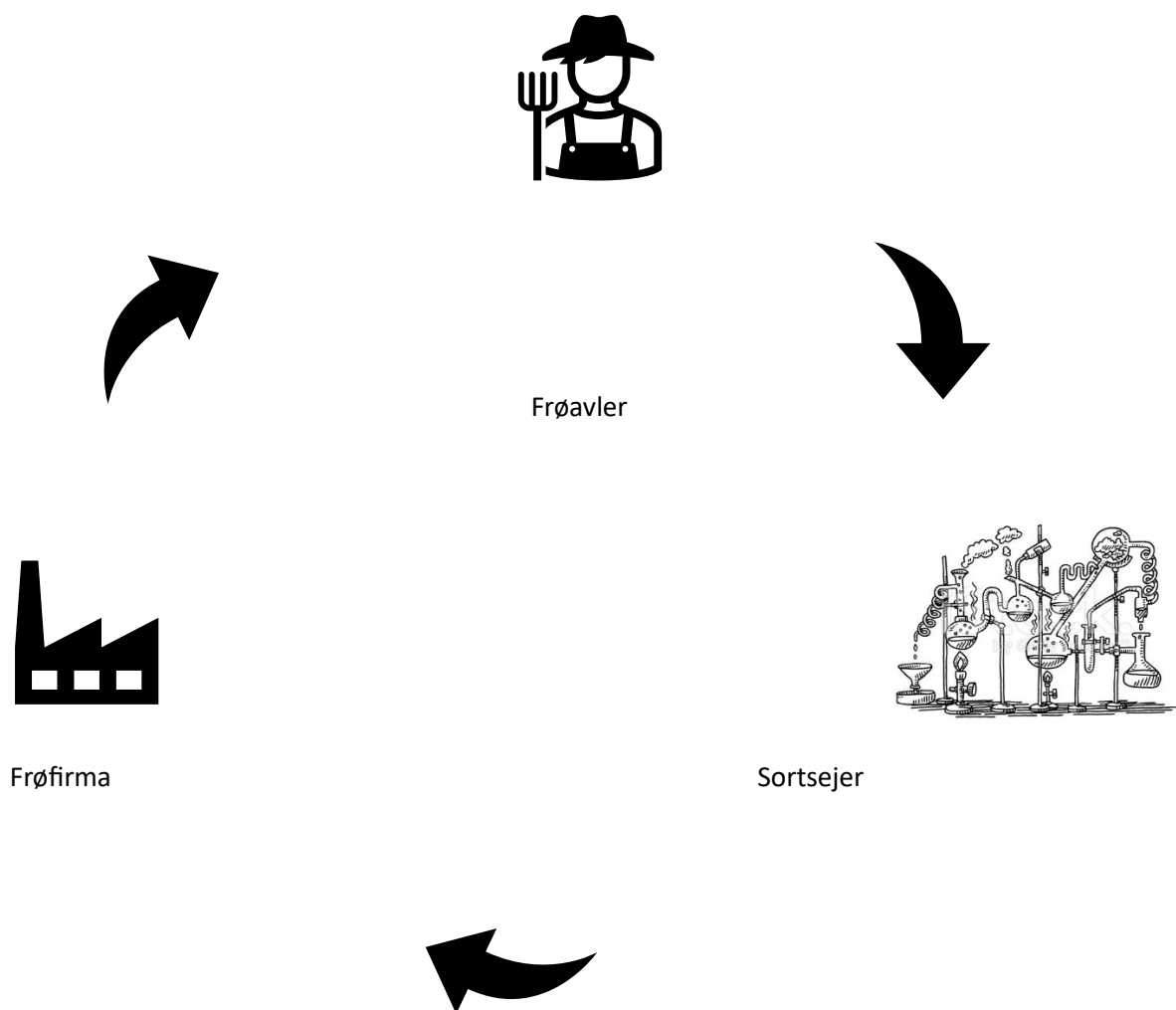
Tidligere var spinatsorter med meget biomasse og der var et større udvalg af plantebeskyttelsesmidler til rådighed for avleren. I dag er sorterne fremavlet med mindre biomasse og med egenskaber der har stor fokus på Baby Leaf produktion. Faldende adgang til plantebeskyttelsesmidler og færre dispensationsansøgningerne til anvendelse af ellers ikke godkendte midler, vidner om en sårbar situation, der er uholdbar på den lange bane. Avlerne skal producere det som slutbrugeren efterspørger – også selv om det er svært, men det kræver økonomi og balance i risikofordeling.

I branchen er der enkelte der taler om forsikringsordninger på risikoafdækning af spinatproduktionen på markniveau men det er svært at få et konkret overblik over prisen på en forsikring. Fælles for alle forsikringsordninger er, at prisen afspejler risikoen og der er kun spinatfrøet (slutbrugeren) til at betale.

Frøavlere er omstillingsparate, loyale og handler med tillid til samarbejdspartnere. Der indbetales hvert år 2 promille af afregning til Frøafgiftsfonden og det styrker forskningen og udviklingen indenfor havefrøavl. En sideeffekt er, at vi i Danmark har store internationale kapaciteter indenfor frøforskning og innovation. Det

kan lade sig gøre, fordi der hvert år bliver afsat midler fra frøavlerne til frøforskning og er en betydelig årsag til at vi producerer 75 pct. af verdensproduktionen i dag.

Vi ser samtidig at havefrøfirmaerne bruger flere ressourcer på forskning og udvikling til gavn for branchen. Samtidig er de hele tiden på jagt efter nye arter at fremavle i Danmark.

Vi understreger at vi som danske spinatavlere gerne vil fortsætte med at dyrke spinat og vil gerne være med til at udvikle produktionen med fremtidens krav til produktion af fødevarer, klima og miljøhensyn. Danmark skal fortsat være det oplagte sted at producere spinat i fremtiden. I et samarbejde mellem sortsejere, frøfirmaer og avlere kan vi med den teknologiske udvikling videreudvikle spinatproduktion, med økonomisk balance og fordeling af risiko imellem de tre parter. Med stigende pres på god dyrknings sikker landbrugsjord og mulighed for at få udbetalt over 6.000 kr./ha. ved at braklægge jord, er der et afgørende behov for at løfte økonomien og risikoen ved at dyrke spinat – målt i DB2! Alle i værdikæden er bedst tjent med stabile, faglig kompetente og fremsynede frøavlere, alternativet er, at avlere hopper ud og ind af branchen fordi alternative afgrøder konkurrerer på både pris og risiko.

Det er afgørende for fremtidens spinatavlere at der er et markant bedre DB2 i forhold til alternativer og en balanceret risiko i hele værdikæden ved dyrkning af spinat.

Den rigtige kontrakt og den rigtige pris.

En frøavler vurderer løbende om det er de rigtige arter og sorter der bliver dyrket på frøejendommen. Der er mange faktorer der spiller ind; beliggenhed, nedbør, jordtype, miljøhensyn, historik, ejerforhold, maskiner etc. Og så er der et hensyn til alternative afgrøder og deres muligheder for landmandens økonomiske indtægt. Landmænd skal skabe en robust og profitabel virksomhed, ligesom resten af værdikæden.

På næste side ser vi en planteavlorientering, fra det daværende "Landbrugets Rådgivningscenter" nu SEGES Innovation - der viser DB2 for hybridspinatavlere i 1997.

14.899 kr. pr. ha. er et fint DB2, hvis man fremskriver det med en inflation på 2% så svarer det til over 25.000 kr. pr. ha i nutidskroner i DB2.

Landbrugets Rådgivningscenter

Landskontoret for Planteavl

Udkærvej 15 · Skejby · DK-8200 Århus N · Tlf. 87 40 50 00

24. juni 1998

Nr. 05.177 • Arkiv 31.51

Spinat til frø, gns. dækningsbidrag 1997

Sammendrag

Hermed eksempler på opnåede gennemsnitlige dækningsbidrag I og II hos 27 avlere af spinat til frø, høsten 1997.

Det økonomiske resultat af dyrkningen af spinat til frø var i 1997 pænt, i gennemsnit 11.800 kr pr. ha. Hybridsorterne gav det højeste dækningsbidrag på gennemsnitligt 14.900 kr pr. ha og OP-sorterne næsten 8.000 kr pr. ha i gennemsnit.

Undersøgelsen

På baggrund af indberetningen af dyrkningsoplysninger for frøavl af spinat 1997 har 27 avlere fordelt i 4 erfa-grupper ønsket dækningsbidragskalkuler til udvekslingen af erfaringer i grupperne.

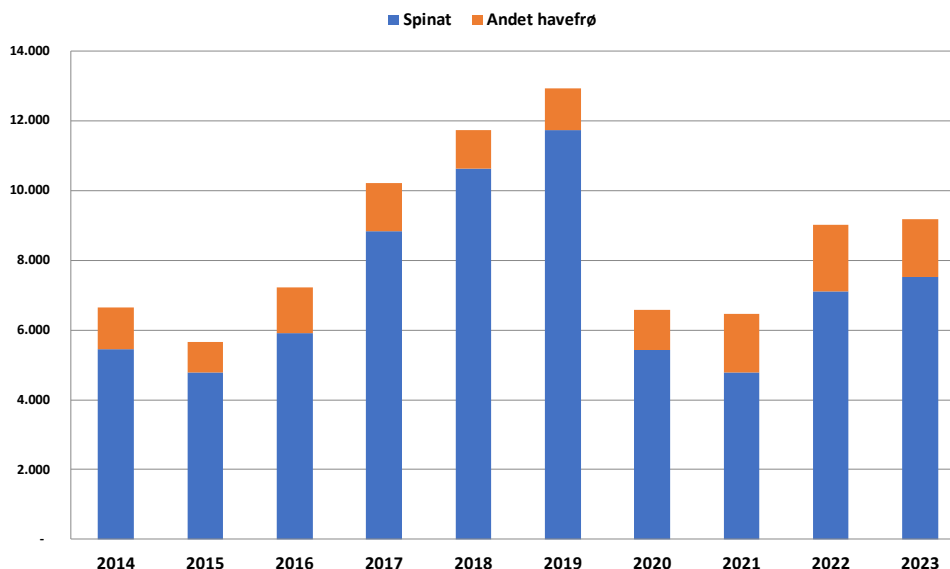
Tabel 1 viser et sammendrag af kalkulerne, opdelt i OP-sorter og hybridsorter.

Sæsonen 1997 var generelt et godt år for avl af spinat til frø, med et gennemsnitligt dækningsbidrag II (DBII) på godt 11.800,- kr pr. ha i 1997 for de 27 avlere. Hos 15 frøavlere af hybridsorter var det gennemsnitlige dækningsbidrag på 14.899,- kr pr. ha, 26% større end gennemsnittet af alle avlere. Hos 12 frøavlere af OP-sorter var dækningsbidraget 7.978,- kr pr. ha i gennemsnit, 33% lavere end gennemsnittet af alle.

Når der i gennemsnit over 5 år er et betragteligt merudbytte, målt i DB2, end alternative traditionelle afgrøder i samme periode, så er prisen og kontraktforholdene acceptable. Herfra er det op til den enkelte frøavler at afgøre definitionen af et "betragteligt merudbytte". Når vi står for 75 pct. af det globale forbrug af hybridspinat bør det være muligt at opnå retfærdige produktionsvilkår.

Arealet med havefrø til frøavl i Danmark 2014-2023 i ha

Fuglefrø (Frøudvalget LBST)

På baggrund af en henvendelse til et bestyrelsesmedlem i Frøsektionen, har vi bragt en sag op i Frøudvalget i Landbrugsstyrelsen vedrørende frø af invasive arter i vildtfuglefrøblandinger. Landbrugsstyrelsen har behandlet sagen meget grundigt og professionelt.

Konklusionen er, at det er meget vanskeligt at lovgive sig ud af problematikken i forhold til muligheden for andre smitte/spredningskilder, der ikke er omfattet af foderbekendtgørelsen.

Der er kommet øget opmærksomhed på området og både Landbrugsstyrelsen og frøbranchen er opmærksomme på mulige smittekilder på ikke certificeret frø. En sag hvor Frøsektionen har deltaget i en ad hoc gruppe og vi har bidraget til øget vidensniveau på området. Der er bl.a. konstateret nedenstående:

- Der er ikke data på området.
- Det er svært at danne sig et overblik over omfanget.
- Der findes meget interessant viden om invasive arter både nationalt og Internationalt.
- Konstateret spor af GMO i blandingerne – alvorligt.
- Manglende viden om hvorvidt der er sammen udfordringer med andre frøblandinger til f.eks. efterafgrøder, blomster, insekt m.fl.
- Alvorligt at der er flyvehavre i vildtfuglefrøblandinger og det kontrolleres jf. bekendtgørelsen ikke.
- Tanken om at der findes flyvehavre og f.eks. agerrævehale i fuglefrø som findes overalt i hele Danmark og som kan spredes med fugle er bekymrende for frøavlere.

- Agerrævehale er et stigende og meget alvorligt problem i dansk frøavl pga. sin reproduktive og eksplosive vækst.
- Et spørgsmål som er stillet: Er fuglefrø medskyldig i øgede problemstillinger med bekæmpelse af frøkrudt hos danske frøavlere?

Der er drøftet nogle mulige løsninger på hvordan spredning af vildtfuglefrø ikke kan give problemer for landbruget og herunder frøavlen.

Det kan være løsninger som:

- Varmebehandling af fuglefrø som der gøres med træpaller.
- Lovgivning på området (renhed (tilladte arter), frø der ikke spirer).
- Engrosled stiller frivilligt krav til producenter af fuglefrø.
- Fremtidens frøavlere kan øge succesraten med bekæmpelse af frøkrudt med ny teknologi.

Det er meget positivt at Landbrugsstyrelsen har valgt at behandle emnet så grundigt og viser at Landbrugsstyrelsen har en bred forståelse for den danske frøproduktion og ikke mindst kvalitetskravene.

Afslutning

Vi er nødt til at bruge de nyeste teknikker, både inden for forædling, og til udviklingen af nye dyrkningssystemer, for at kunne opfylde de krav det øvrige samfund stiller til os, herunder klima, bæredygtighed, lav miljøbelastning, biodiversitet m.m. Det kan sagtens lade sig gøre og vi vil levere på de dagsordener, men uden den nyeste viden og adgang til teknologi, kan vi ikke opfylde kravene.

Det er afgørende for vores succes at vores rammer for den praktiske frøproduktion, herunder regulering og afgifter – spiller maksimalt sammen med fagligheden – også selvom fagligheden ikke altid passer ind i en perfekt politisk dagsorden. Vi leverer, vi omstiller os og vi finder løsninger, men vi er og vil altid være begrænset til at arbejde med respekt for de naturgivne begrænsninger. Det skal reguleringen tage hensyn til.

Vi udvikler hele tiden nye teknikker på baggrund af forsøg – vores værdikæde imellem frøavlere, firmaer, forskere, myndigheder og politikere er organiseret på en måde med lav responstid fra tanke i laboratoriet til afprøvning i en frømark hos en frøavler. Vi arbejder målrettet på nye dyrkningsteknikker og med den teknologiske udvikling der i øjeblikket finder sted – så kan vi levere på de elementer der er grundlæggende i Farm2Fork strategien fra EU og forhåbentlig opnå anerkendelse og samfundsaccept.

Der er brug for en regulering der ikke straffer et foregangsland.

Lokalt valgte bestyrelsesmedlemmer i Frøsektionens bestyrelse 2023

- **Dansk Havefrøavlerforening**
Ulrik Lunde
- **Nordøstsjælland Frøavlerforening**
Niels Brygger
- **Midtsjællands Frøavlerforening**
Søren Christensen
- **Frøavlerforeningen Øst**
Ole Holmenlund
- **Frøavlerforeningen Sydvestsjælland**
Peter Bech
- **Frøsektionen Bornholms Landbrug**
Torben Ipsen
- **DLS Frø**
Morten Hansen
- **Frøavlerne på Fyn og Langeland**
Arne Vad
- **Frøavlerforeningen Nordjylland**
Ole Kragh
- **Nordvestjyllands Frøavlerforening**
Søren Tølbøll
- **Midt- og Vestjyllands Frøavlerforening**
Søren Østerby
- **Frøavlerforeningen SYD**
Peter J. Buhl

Observatør pladser

DLF Amba

Hans Boesen

DSV avlerforening

Peter Michaelsen

Landskonsulent for frø, SEGES Innovation P/S

Carl Høj Laursen

Sekretariat

Chefkonsulent Thomas Holst

Tak til.

- Frøsektionens samarbejdspartnere
- Bestyrelsen
- Brancheudvalget for Frø
- Frøfirmaerne
- SEGES Innovation
- Axelborg
- Landbrugsstyrelsen
- Miljøstyrelsen
- Universiteter
- Udenlandske kolleger
- Landøkonomiske foreninger rundt om i landet
- Landbrugsmediernes

Bestyrelsen 2023.

